

LIPASJUTTUKIN KAATUI

Syyttäjä on hylännyt jälleen yhden Poliisihallituksen asehallinnon tuusulalaista Teräsekeskusta vastaan tekemän rikosilmoituksen.

TEKSTI MIKKO NISKASAARI

Syyttäjä toteaa heinäkuussa tekemässään päätöksessä yksikantaan: *"Jätän syytteen nostamatta epäillystä rikoksesta, koska ei ole olemassa todennäköisiä syitä rikoksesta epäillyn syyllisyyden tueksi."*

Syyttäjän päätöksestä voi aistia tympäytymistä. Se ei olisi ihme, sillä kyseessä oli jo seitsemäs (7) Poliisihallituksen asehallinnon Teräsekeskuksesta ja sen toimitusjohtajasta tekemä tutkintapyyntö. Ne ovat kaikki kaatuneet. Asialla on ollut joka kerta ylitarkastaja **Reima Pensala**, tällä kertaa vahvistettuna asehallintopäällikkö **Mika Lehtosella**.

Lehtonen ja Pensala tekivät toukuussa 2020 Itä-Uudenmaan poliisilaitokselle tutkintapyyntönsä ampumaserikoksesta, ilmoittaen Teräsekeskukseen verkkokaupan tuotteiden joukossa olevan muutamia ampumaseiden lippaita. Ne olivat muuttuneet vuodenvaihteessa luvanvaraisiksi. Tosin niitä ei voinut tilata, koska niitä ei tosiasiallisesti ollut myynnissä, mikä sivuilta myös ilmeni.

Siitä, että yhtiö olisi myynyt lippaita lakimuutoksen jälkeen, Lehtosella ja Pensalalla ei ollut mitään näyttöä.

"Pitäisinkö tahallaan tällaisia lippaita varastossa, kun tiedän että poliisihallitus syynää meidän sivuja? Ei kuulosta kovin uskottavalta", toteasi yhtiön toimitusjohtaja **Sami Raunio** kuulustelussa tammikuussa 2023, melkein kolme vuotta tutkintapyyntönsä jättämisen jälkeen.

Jutulla oli poikkeukselliset vaiheet. Itä-Uudenmaan poliisilaitos ei tarttunut tutkintapyyntöön lainkaan, ja heinäkuussa 2022 sen komisario ilmoitti, ettei toimitusjohtajaa enää epäillä asiassa mistään. Tieto tästä julkistettiin Ase-lehdessä vuosi sitten elokuussa. Tästä tuolloin juuri eläköitynyt ylitarkastaja Pensala raivostui. *"Näyttö on vahva"*, Pensala julisti.

Mitä ilmeisimmin Pensala kävi po-

liisilaitoksen kimppuun ja painosti sen aloittamaan tutkinnan. Niinpä aiempi ilmoitus pyörrettiin, ja tutkinta avattiin. Lopputulos: *"Ei näyttöä"*. Poliisien, syyttäjän ja perusteetta ilmiannetun työaikaa ja varoja heitettiin taas kerran hukkaan.

AIHEETTOMAT RIKOSTUTKINNAT PITÄISI KORVATA

Kun syyte hylätään tuomioistuimessa, valtio korvaa vastaajan oikeudenkäyntikulut. Miksei samaa noudateta esitutkinnan osalta silloin, kun epäily osoittautuu aiheettomaksi?

Perusteettomana rauenneessa lipasjutussa Teräsekeskukseen toimitusjohtajan kuulustelun päätteeksi kirjattiin: *"Avustaja kysyy: Koetko tämän asian jollakin tavalla henkilökohtaisena painostuksena jostakin suunnasta?"*

V: Koen kyllä. Minulla on tästä 12 vuoden kokemus. Taustalla on aina sama henkilö. Reima Pensala ja poliisihallitus. Tämä on muistaakseni 8 ilmoitus. Jokainen aikaisempi juttu on päättynyt syyttämättäjäntämispäätökseen."

Onko oikein, että tällaisen myllytyksen uhri joutuu itse kärsimään prosessien kulut?

Kukaan ei kyseenalaista periaatetta, että valtio korvaa vastaajan oikeudenkäyntikulut, kun syyte hylätään. Tosin puutteena on, ettei korvata vastaajan omia kuluja, omaa työtä ja ajanhukkaa.

Kulut alkavat kuitenkin juosta jo paljon ennen kuin koputetaan kärjäsälin ovia, ennen kuin on tietoa, päädytäänkö edes koskaan oikeuteen. Rikosilmoituksessa esitettyihin väitteisiin vastaaminen voi vaatia paljon omaa työtä, ja usein tarvitaan avuksi lakimies. Se maksaa.

Teräsekeskukseen toimitusjohtaja ja Sami Raunio on laskenut, että Pohan asehallinnon tehtailemiin rikosil-

moituksiin vastaaminen on merkinnyt pienelle yhtiölle yhteensä noin 200 000 euron menetyksiä. On tarvittu lakimiestä, ja eikä omakaan työ ole ilmaista, se on pois yritykselle tehtävästä työstä.

Entä miten pitäisi suhtautua sellaisiin vahinkoihin, jotka Pohan asehallinto aiheutti "tehokkaista" ilmaiseista antamallaan, ilmeisen virheellisellä lausunnolla? Riippumatta siitä, miten lausuntoa arvioidaan rikosoikeudellisesti, joka tapauksessa se johti harhaan. Pohan lausunnon vuoksi takavarikoitiin liikkeiden myyntivarastoja, käynnistettiin esitutkintoja, kuormitettiin oikeuslaitosta. Todennäköisesti mihinkään näistä ei olisi ryhdytty, jos lausunto olisi alun perinkin hankittu ammattilaisilta, rikoslaboratoriolta.

Onko oikein, että kansalaiset joutuvat maksamaan Poliisihallituksen virheen?

Valtio on joitain kertoja korvannut aiheettoman esitutkinnan tuottamia vahinkoja, mutta korvaukset on pitänyt hakea omassa oikeudenkäynnissä. Tunnetuin lienee tohtori **Alpo Rusin** tapaus. Supo epäili häntä vuosituhannen alussa perusteetta vakoilusta, ja myös hoiti epäilykset julki-suuteen. Vuosia myöhemmin kärjäsioikeus tuomitsi valtion maksamaan tästä korvauksia.

Olisiko yksinkertaisinta, vähiten oikeuslaitosta kuormittavaa ja ennen kaikkea oikeudenmukaisinta, että ainakin silloin, kun prosessi on yksin viranomaisten käynnistämä, valtio korvaa epäiltyjen kulut, jos rikosväite osoittautuu perusteettomaksi? Valtion korvausvastuu saattaisi myös jäykistää virkamiesten liipaisinsormea, joka erityisesti asehallinnossa on ollut turhan herkkä. Helpottaisi myös resurssipulaa – joutavien esitutkintojen pyörittäminen on pois rikosten tutkinnasta.